

УДК 657.1:657.2:338:330.131

А. П. Макаренко,

д. е. н., професор, професор кафедри обліку, аналізу, оподаткування та аудиту,
 Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю.М. Потебні ЗНУ, м. Запоріжжя
 ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9576-928X>

Є. В. Меліхов,

асистент кафедри інформаційної економіки, підприємництва та фінансів,
 Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю.М. Потебні ЗНУ, м. Запоріжжя
 ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9856-9291>

О. А. Шаповалов,

магістрант кафедри обліку, аналізу, оподаткування та аудиту,
 Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю.М. Потебні ЗНУ, м. Запоріжжя
 ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-1736-6483>

DOI: 10.32702/2306-6792.2025.6.83

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ПРИДБАННЯ І ВІДПУСКУ МАТЕРІАЛІВ ЗА ЗВИЧАЙНИМИ ТА ПУБЛІЧНИМИ ЗАКУПІВЛЯМИ

A. Makarenko,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of Accounting and Auditing, Engineering
 Educational and Scientific Institute im. YU.M. Potebni of Zaporizhzhya National University, Zaporizhzhya

Ye. Melikhov,

Assistant of the Department of Information Economy, Entrepreneurship and Finance, Engineering Educational
 and Scientific Institute im. YU.M. Potebni of Zaporizhzhya National University, Zaporizhzhya

O. Shapovalov,

Master's student of the Department of Zaporizhzhya National University of Engineering Educational
 and Scientific Institute im. YU.M. Potebni ZNU, Zaporizhzhya

IMPROVING ACCOUNTING AND CONTROL OF THE PURCHASE AND RELEASE OF MATERIALS UNDER REGULAR AND PUBLIC PROCUREMENT

Придбання матеріалів підприємствами та організаціями відбувається різними шляхами, а саме отримання від постачальників за плату, безоплатному отриманні, внесенню до статутного капіталу, обміну матеріалів на подібні активи, обміну матеріалів на неподібні активи, за тендерними закупівлями. Відпуск матеріалів здійснюється: у виробництво, а також в разі реалізації на сторону, переміщені, безоплатній передачі, внесення до статутного капіталу іншого підприємства. Від цього залежить правильність ведення обліку і проведення контролю придбання та відпуску матеріалів, що і зумовило вибір теми дослідження та її актуальність.

Ефективна система публічних закупівель окрім економії бюджетних коштів, мала б забезпечувати зниження корупції під час державних закупівель та забезпечувати їх прозорість, а також надати преференції національним виробникам, стратегічну підтримку провідних промислових підприємств та захист галузей промисловості, що розвиваються. При цьому економічний ефект від використання публічних закупівель виявляється не лише в масштабах прямої економії коштів від зниження цін на об'єкти постачання, а також у заощадженні на експлуатаційних витратах під час використання придбаних благ, підвищення якості ресурсів за незмінної ціни угоди.

Метою роботи є удосконалення обліку та контролю придбання та відпуску матеріалів для звичайних та публічних закупівель.

Метою контролю придбання та відпуску матеріалів є дослідження правильності надходження та відпуску матеріалів, а також правильності відображення їх в обліку й звітності.

Завдання контролю придбання та відпуску матеріалів полягають у перевірці надходження матеріалів за напрямками, відображення експортних операцій з відпуску матеріалів та імпорتنих операцій з надходження матеріалів, а також з проведення тендерних закупівель.

У роботі розроблена методика проведення контролю придбання та відпуску матеріалів, яка на відміну від існуючих включає: тест внутрішнього контролю, загальний план, програму, робочі документи. Запропонована програма придбання та відпуску матеріалів перевірки надасть змогу контролеру охопити всі аспекти, дослідити правильність відображення в обліку, вчасно виявити порушення за тендерними закупівлями.

Для удосконалення обліку запропоновані відомості придбання та відпуску матеріалів, а саме: відображення інформації щодо надходження матеріалів за напрямками, відображення експортних операцій з відпуску матеріалів та імпорتنих операцій з надходження матеріалів, а також тендерних закупівель. Це прискорить розрахунки відображення в обліку, розроблені шаблони документів зменшать вірогідність помилок в обліку та провести законні тендерні закупівлі.

The acquisition of materials by enterprises and organizations occurs in various ways, namely: receipt from suppliers for a fee, free of charge, contribution to the authorized capital, exchange of materials for similar assets, exchange of materials for dissimilar assets, by tender procurement. The release of materials is carried out: in production, as well as in the case of sale to a third party, transfer, free of charge transfer, contribution to the authorized capital of another enterprise. The correctness of accounting and control of the acquisition and release of materials depends on this, which determined the choice of the research topic and its relevance.

An effective public procurement system, in addition to saving budget funds, should ensure a reduction in corruption during public procurement and ensure their transparency, as well as provide preferences to national manufacturers, strategic support for leading industrial enterprises and protection of developing industries. At the same time, the economic effect of using public procurement is manifested not only in the scale of direct savings from reducing prices for supply objects, but also in savings on operating costs during the use of purchased goods, improving the quality of resources at an unchanged transaction price.

The purpose of the work is to improve accounting and control of the purchase and release of materials for ordinary and public procurement.

The purpose of controlling the purchase and release of materials is to study the correctness of the receipt and release of materials, as well as the correctness of their reflection in accounting and reporting.

The tasks of controlling the purchase and release of materials are to check the receipt of materials by direction, reflect export operations on the release of materials and import operations on the receipt of materials, as well as conduct tender procurement.

The work has developed a methodology for controlling the purchase and release of materials, which, unlike existing ones, includes: an internal control test, a general plan, a program, working documents. The proposed program for the purchase and release of inspection materials will allow the controller to cover all aspects, investigate the correctness of the reflection in the accounting, and timely identify violations in tender procurement.

To improve accounting, information on the purchase and release of materials is proposed, namely: displaying information on: receipt of materials by direction, displaying export operations on the release of materials and import operations on the receipt of materials, as well as tender procurement. This will speed up the calculations of reflection in accounting, the developed document templates will reduce the likelihood of errors in accounting and conduct legal tender procurement.

Ключові слова: облік, контроль, придбання, відпуск, матеріали, публічні закупівлі, тендерні закупівлі.

Key words: accounting, control, purchasing, release, materials, public procurement, tender procurement.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Придбання матеріалів підприємствами та організаціями відбувається різними шляхами,

а саме отримання від: постачальників за плату, безоплатному отриманні, внесенню до статутного капіталу, обміну матеріалів на подібні активи, обміну матеріалів на неподібні активи, за тендерними закупівлями. Відпуск матеріалів здійснюється: у виробництво, а також в разі

Таблиця 1. Тест внутрішнього контролю придбання та відпуску матеріалів

№	Зміст питання	Варіанти відповіді			
		Інформація відсутня	Так	Ні	Примітки
1	Чи приймає участь підприємство у тендерних закупівлях?				
2	Чи здійснюється експорт матеріалів?				
3	Чи відбувається імпорту матеріалів?				
4	Чи було безоплатне отримання матеріалів?				
5	Чи була безоплатна передача матеріалів?				
6	Чи було внесення матеріалів до статутного капіталу підприємства?				
7	Чи були випадки повернення матеріалів постачальникам?				
8	Чи був обмін матеріалів на подібні активи?				
9	Чи був обмін матеріалів на неподібні активи?				
10	Згідно з якою після першого визнання запаси відображають у бухгалтерському обліку та звітності: - первісною вартістю; - чистою вартістю реалізації; - за найбільшою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації; - за найменшою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації?				

Джерело: складено авторами.

реалізації на сторону, переміщені, безоплатні передачі, внесення до статутного капіталу іншого підприємства. Від цього залежить правильність ведення обліку і проведення контролю придбання та відпуску матеріалів, що і зумовило вибір теми дослідження та її актуальність.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Проблемними питаннями обліку та контролю запасів займалися такі вітчизняні та зарубіжні вчені: Бутинець Ф.Ф., Давидов Г.М., Кулаковська А.П., Макаренко А.П., Меліхова Т.О., Піча Ю.В., Сахарцева І.І., Усач Б.Ф. та інші. Автори розглядають дане питання різнобічно та акцентують увагу на різних аспектах ведення обліку та проведення контролю запасів. Проте саме питання ведення обліку та проведення контролю придбання та відпуску матеріалів потребує подальшого дослідження.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою роботи є удосконалення обліку та контролю придбання та відпуску матеріалів для звичайних та публічних закупівель.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Крім уже звичних нам шляхів придбання підприємствами та організаціями матеріалів, а

саме отримання від: постачальників за плату, безоплатному отриманні, внесенню до статутного капіталу, обміну матеріалів на подібні та неподібні активи, значного поширення набувають публічні закупівлі, різновидом яких є тендерні закупівлі, в яких постачальних обирається шляхом відбору найкращої пропозиції (низька ціна, відмінна якість) серед декількох конкурентів у електронній системі закупівель.

Запровадження системи публічних закупівель відповідає вимогам гармонізації здійснення процесу державних закупівель в Україні зі стандартами, визначеними Європейським союзом. Свідченням цього є структурна і процесна її подібність до аналогів, що використовуються у країнах ЄС.

Ефективна система публічних закупівель окрім економії бюджетних коштів, мала б забезпечувати зниження корупції під час державних закупівель та забезпечувати їх прозорість, а також надати преференції національним виробникам, стратегічну підтримку провідних промислових підприємств та захист галузей промисловості, що розвиваються. При цьому економічний ефект від використання публічних закупівель виявляється не лише в масштабах прямої економії коштів від зниження цін на об'єкти постачання, а також у заощадженні на експлуатаційних витратах під час використання придбаних благ, підвищення якості ресурсів за незмінної ціни угоди. Крім цього, наявні і додаткові вигоди, а саме: відкриття додаткових ринків збуту товару або послуг оскільки, детальне знайомство з ринком і клієнтами надає

Таблиця 2. Загальний план проведення контролю придбання та відпуску матеріалів

Етап перевірки	Процедури перевірки	Період проведення	Виконавці
Підготовчий	Знайомство з бізнесом клієнта, планування проведення перевірки придбання та відпуску матеріалів		
Основний	Перевірка проведення тендерних закупівель Перевірка відображення експортних операцій з відпуску матеріалів Перевірка відображення імпорتنих операцій з надходження матеріалів Перевірка надходження матеріалів за напрямками		
Завершальний	Складання звіту за результатами перевірки придбання та відпуску матеріалів		

Джерело: складено авторами.

можливість знайти і встановити довгострокові зв'язки з новими партнерами; підвищення репутації компанії, зважаючи на те, що мало хто з компаній-конкурентів згодні оприлюднювати детальну інформацію про діяльність свого підприємства, оскільки це приверне увагу спеціалізованих служб і громадськості тому, якщо компанія бере участь в торгах на конкурентних підставах з іншими компаніями — це говорить бізнес-партнерам, що підприємство відкрите, а значить співпрацювати з ним перспективніше, ніж з іншими.

Але як будь-яка система має недоліки, так і система публічних закупівель має ряд недоліків. Так, незважаючи на численні зміни до законодавства про публічні закупівлі, на сьогодні також доводиться говорити про те, що попри всі очікування, ця процедура не полегшилася, а ускладнилася. Характеризуючи сучасне законодавство, можна зробити виснов-

ки, що воно занадто складне, досить непрозоре та надто м'яке до порушників. Європейський досвід свідчить, що повністю локалізувати вияви державної корупції у сфері державних закупівель ще не вдалося в жодній країні світу. Однак досягти суттєвого зниження її рівня шляхом вжиття комплексу ефективних заходів все ж цілком реально і це є головною метою нашої держави.

Метою контролю придбання та відпуску матеріалів є дослідження правильності надходження та відпуску матеріалів, а також правильності відображення їх в обліку й звітності.

Завдання контролю придбання та відпуску матеріалів полягають у перевірці надходження матеріалів за напрямками, відображення експортних операцій з відпуску матеріалів та імпорتنих операцій з надходження матеріалів, а також з проведення тендерних закупівель.

Таблиця 3. Програма контролю придбання та відпуску матеріалів

№	Мета	Перелік процедур контролю	Критерії якості	Метод перевірки	Код робочого документа	Період проведення	Виконавець	Примітки
1	Впевнитись у правильності проведення тендерних закупівель	Перевірка проведення тендерних закупівель	А, Б, В, Г, Е	Документальний, арифметичний, по суті, вибіркового	ПВМ-1			
2	Впевнитись у правильності відображення експортних операцій з відпуску матеріалів	Перевірка відображення експортних операцій з відпуску матеріалів	А, Б, В, Г, Е	Документальний, арифметичний, по суті, вибіркового	ПВМ-2			
3	Впевнитись у правильності відображення імпорتنих операцій з надходження матеріалів	Перевірка відображення імпорتنих операцій з надходження матеріалів	А, Б, В, Г, Е	Документальний, по суті, арифметичний, вибіркового	ПВМ-3			
4	Впевнитись у правильності надходження матеріалів за напрямками	Перевірка надходження матеріалів за напрямками	А, Б, В, Г, Е	Документальний, формальний, по суті, арифметичний, вибіркового	ПВМ-4			
Критерії якості перевірки: наявність – А; правдивість – Б; права та зобов'язання – В; повнота – Г; вимірювання – Д; оцінку вартості – Е; подання і розкриття – Є.								

Джерело: складено авторами.

Таблиця 4. Робочий документ ПВМ-1 — Перевірка проведення тендерних закупівель

Період	ПБ	За даними підприємства		За даними контролю перевіряють учасника на відповідність вимогам ст. 17 ЗУ «Про публічні закупівлі»:			Відхилення	
		Тендерна пропозиція	Учасники	Учасник-корупціонер	Порушення законодавства про захист економічної конкуренції	Кримінальні правопорушення	Помилки в проведенні тендера	Незаконні учасники

Джерело: складено авторами.

Тест внутрішнього контролю придбання та відпуску матеріалів наведено в таблиці 1.

Одержавши в процесі попереднього планування дані про підприємство, контролер приступає до розробки загального плану контролю придбання та відпуску матеріалів (табл. 2). Загальний план контролю придбання та відпуску матеріалів є документом організаційно-методологічного характеру. План складається з переліку робіт в розрізі етапів і строків їх виконання із зазначенням виконавців.

Програму контролю придбання та відпуску матеріалів наведено в таблиці 3.

Для вирішення поставлених завдань контролю придбання та відпуску матеріалів пропонуємо робочі документи (табл. 4—7), які на думку авторів стануть обґрунтованими доказами якісного проведення перевірки.

Для обліку придбання та відпуску матеріалів втратила чинність більша частина первинних документів, а дані та відповідні розрахунки відображаються у довідках бухгалтерії, але це не зручно і на їх підготовку витрачається багато зайвого часу. Для удосконалення обліку запропоновані відомості відображення придбання та відпуску матеріалів, а саме відображення інформації щодо: надходження матері-

Таблиця 5. Робочий документ ПВМ-2 — Перевірка відображення експортних операцій з відпуску матеріалів

Період	Назва матеріалу	Покупець	За даними підприємства			За даними контролю						Відхилення		
			ПДВ	Мито	Сума, грн	Кількість	Ціна	Валюта	Курс	ПДВ	Мито	Сума, грн	ПДВ	Мито

Джерело: складено авторами.

Таблиця 6. Робочий документ ПВМ-3 — Перевірка відображення імпорتنих операцій з надходження матеріалів

Період	Назва матеріалу	Постачальник, покупець	За даними підприємства			За даними контролю							Відхилення		
			ПДВ	Мито	Сума, грн	Кількість	Ціна	Валюта	Курс	ПДВ	Мито	Сума, грн	ПДВ	Мито	Сума, грн

Джерело: складено авторами.

Таблиця 7. Робочий документ ПВМ-4 — Перевірка надходження матеріалів за напрямками

Надходження	За даними підприємства	За даними контролю				Відхилення
		Кількість	Ціна	ПДВ	Сума	
Придбання від постачальників						
Безплатне отримання						
Внесення до статутного капіталу						
Обмін матеріалів на подібні активи						
Обмін матеріалів на неподібні активи						
За тендерними закупівлями						

Джерело: складено авторами.

Таблиця 8. Відомість проведення тендерних закупівель

Період	ПІБ	Дані по тендерам		За даними контролю перевіряють учасника на відповідність вимогам ст. 17 ЗУ «Про публічні закупівлі»:			Порушення не припустимі в закупівлях	
		Тендерна пропозиція	Учасники	Учасник-корупціонер	Порушення законодавства про захист економічної конкуренції	Кримінальні правопорушення	Помилки в проведенні тендера	Незаконні учасники

Джерело: складено авторами.

Таблиця 9. Відомість відображення в обліку експортних операцій з відпуску матеріалів

Період	Назва матеріалу	Покупець	Кількість	Ціна	Найменування валюти	Кількість валюти	Курс валюти	Сума у гривнях	ПДВ	Мито	Акцизний податок	Загальна сума, грн	Відображення в обліку	
													Дебет	Кредит

Джерело: складено авторами.

Таблиця 10. Відомість відображення в обліку імпорتنих операцій з надходження матеріалів

Період	Назва матеріалу	Постачальник	Кількість	Ціна	Найменування валюти	Кількість валюти	Курс валюти	Сума у гривнях	ПДВ	Мито	Акцизний податок	Загальна сума, грн	Відображення в обліку	
													Дебет	Кредит

Джерело: складено авторами.

Таблиця 11. Відомість обліку надходження матеріалів за напрямками

Надходження	Кількість	Ціна	Сума	ПДВ	Загальна сума	Відображення в обліку	
						Дебет	Кредит
Придбання від постачальників							
Безплатне отримання							
Внесення до статутного капіталу							
Обмін матеріалів на подібні активи							
Обмін матеріалів на неподібні активи							
За тендерними закупівлями							

Джерело: складено авторами.

алів за напрямками, відображення експортних операцій з відпуску матеріалів та імпорتنих операцій з надходження матеріалів, а також проведення тендерних закупівель, що наведені у таблицях 8—11.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

У роботі розроблена методика проведення контролю придбання та відпуску матеріалів,

яка на відміну від існуючих включає: тест внутрішнього контролю, загальний план, програму, робочі документи. Запропонована програма придбання та відпуску матеріалів перевірки надасть змогу контролеру охопити всі аспекти, дослідити правильність відображення в обліку, вчасно виявити порушення за тендерними закупівлями.

Для удосконалення обліку запропоновані відомості придбання та відпуску матеріалів, а саме: відображення інформації щодо: надход-

ження матеріалів за напрямками, відображення експортних операцій з відпуску матеріалів та імпорتنних операцій з надходження матеріалів, а також тендерних закупівель. Це прискорить розрахунки відображення в обліку, розроблені шаблони документів зменшать вірогідність помилок в обліку та провести законні тендерні закупівлі.

Література:

1. Меліхова Т. О., Романенко К. В. Удосконалення організації бухгалтерського процесу та методики аудиту вибуття основних засобів в обліку суб'єктів малого підприємництва. *Ефективна економіка*. 2021. № 10. — URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9445> (дата звернення: 17.10.2023). DOI: 10.32702/2307-2105-2021.10.18

2. Меліхова Т. О., Гребенюк О. В. Удосконалення методичних підходів до аудиту надходження основних засобів для підвищення рівня економічної безпеки підприємства. *Економіка та держава*. 2020. № 1. С. 27—32. DOI: 10.32702/2306-6806.2020.1.27

3. Меліхова Т. О., Климова О. В. Удосконалення обліку та внутрішнього контролю списання основних засобів бюджетних установ для підвищення якості контролю та ефективності проведення ревізії. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 20. С. 30—36. DOI: 10.32702/2306-6814.2021.20.30

4. Меліхова Т. О., Герасименко Ю. М. Розробка програми аудиту надходження основних засобів для підвищення рівня фінансової безпеки підприємства. *Агросвіт*. 2018. № 24. С. 46—53. DOI: 10.32702/2306-6792.2018.24.46

5. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Мусійченко О. Г. Аудит. Запоріжжя: ЗНУ, 2024. 260 с.

6. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Мусійченко О. Г. Організація і методика аудиту. Запоріжжя: ЗНУ, 2024. 280 с.

7. Меліхова Т. О. Визначення витрат господарської діяльності підприємства. *Бізнес Інформ*. Харків: ХНЕУ, НДЦ індустріальних проблем розвитку НАН України, ВД "Інжек", 2013. № 3. С. 254—258.

8. Меліхова Т. О. Економічна безпека підприємства: формування, контроль, ефективність: монографія. Херсон: Видавничий дім "Гельветика", 2018. 632 с.

9. Меліхова Т. О., Височина В. В. Розробка програми аудиту витрат на виробництво для підвищення фінансової безпеки підприємства. *Економіка та держава*, 2018. № 1. С. 69—75.

10. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Чакалова Н. С. Теорія і методика документування

в обліку та аудиті: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти за рівнем бакалавра зі спеціальності 071 "Облік і оподаткування" за денною та заочною формою навчання, Запоріжжя: ЗНУ, 2020. 400 с.

11. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Подмешальська Ю. В., Чакалова Н. С. Теорія бухгалтерського обліку: навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності 071 "Облік і оподаткування" освітньо-професійної програми "Оподаткування, облік, контроль в управлінні підприємством". Запоріжжя: ЗНУ, 2022. 516 с.

12. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Кутчак Ю. М. Фінансовий облік II: навчальний посібник для здобувачів рівня вищої освіти бакалавра спеціальності 071 "Облік і оподаткування" освітньо-професійної програми "Оподаткування, облік, контроль в управлінні підприємством". Запоріжжя: ЗНУ, 2023. 368 с.

13. Меліхова Т. О., Білоконь М. Ю. Удосконалення документування обліку та контролю капітальних поточних ремонтів основних засобів для поліпшення фінансового обліку та аудиту. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 21. С. 38—43. DOI: 10.32702/2306 6814.2023.21.38

14. Меліхова Т. О. Розробка програми аудиту ефективності використання основних засобів на підприємстві. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 20. С. 33—37.

15. Меліхова Т. О., Меліхов Є. В., Лисенко С. В. Удосконалення документування обліку, оподаткування та контролю надходження товарно-матеріальних цінностей для проведення якісного аналізу господарської діяльності в системі управління бізнесом. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 24. С. 54—61.

16. Меліхова Т. О., Меліхов Є. В., Бачинський В. В. Удосконалення обліку та аудиту МШП з метою аналізу правильності формування витрат при ціноутворенні в управлінському обліку. *"Ефективна економіка"*. 2024. № 11. URL: <https://nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/5084>.

References:

1. Melikhova, T. and Romanenko, K. (2021), "Improving the organization of the accounting process and methods of auditing the disposal of fixed assets in the accounting of small businesses", *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 10, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9445> (Accessed 05 March 2025).

2. Melikhova, T. and Hrebenuk, O. (2020), "Improvement of methodical approaches to audit of fixed assets acquisition for increasing of a level

of enterprise economic security", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 1, pp. 27—32.

3. Melikhova, T. and Klymova, O. (2021), "Adequate area of internal control over the write-off of the main budgetary installations for the improvement of the quality of control and efficiency of the revision", *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 20, pp. 30—36. DOI: 10.32702/2306-6814.2021.20.30

4. Melikhova, T. and Herasymenko, Yu. (2018), "The development of a program audit of the receipt of fixed assets for raising the level of financial security at the enterprise", *Agrosvit*, vol. 24, pp. 46—53.

5. Makarenko, A. P. Melikhova, T. O. and Musiychenko, O. G. (2024), *Audyt [Audit]*, ZNU, Zaporizhzhya, Ukraine.

6. Makarenko, A. P. Melikhova, T. O. and Musiychenko, O. G. (2024), *Orhanizatsiya i metody audyt [Organization and method of audit]*, ZNU, Zaporizhzhya, Ukraine.

7. Melikhova, T.O. (2013), "Determination of expenses of the economic activity of the enterprise", *Zhurnal "Biznes Inform"*, vol. 3, pp. 254—258.

8. Melikhova, T.O. (2018), *Ekonomichna bezpeka pidpryemstva: formyrovanye, kontrol', efektyvnist' [Economic security of the enterprise: formation, control, efficiency]*, Kherson, Ukraine.

9. Melikhova, T.O. and Vysochyna, V.V. (2018), "Development of a program for auditing production costs to improve the financial safety of the enterprise", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 1, pp. 69—75.

10. Makarenko, A.P., Melikhova, T. O. and Chakalova, N.S. (2020), *Teoriya i metody dokumentatsiyi v rachunkovi ta audyt: tekhnicheskyy kurs dlya studentov vysshego spetsial'nogo uchebnogo zavozhennya [Theory and methods of documentation in accounting and auditing: a textbook for higher education applicants at the bachelor's level in the specialty]*, ZNU, Zaporizhzhya, Ukraine.

11. Makarenko, A.P., Melikhova, T. O., Podmeshalska, Y. V. and Chakalova, N.S. (2022), *Teoriya rachunkovoyi bukhgalters'koho obliku [Theory of accounting: a study guide for higher education bachelor degree holders]*, ZNU, Zaporizhzhya, Ukraine.

12. Makarenko, A. P., Melikhova, T. O. and Kutchak Yu. M. (2023), *Finansovyy oblik II. [Financial accounting II]*, ZNU, Zaporizhzhya, Ukraine.

13. Melikhova, T. and Bilokon, M. (2023), "Improvement of documentation of accounting and control of capital and current repairs of fixed

assets to improve financial accounting and auditing", *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 21, pp. 38—43. DOI: 10.32702/2306 6814.2023.21.38

14. Melikhova, T. (2017), "Development of a program of auditing the efficiency of use of fixed assets in the enterprise", *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 20, pp. 33—37.

15. Melikhova, T. O., Melikhov, Ye. V. and Lysenko, S. V. (2024), "Improving the documentation of accounting, taxation and control of the receipt of goods and material values for conducting a qualitative analysis of economic activity in the business management system", *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 24, pp. 54—61.

16. Melikhova, T. O., Melikhov, Ye. V. and Bachynskyi, V. V. (2024), "Improving accounting and auditing of MSMEs for the purpose of analyzing the correctness of cost formation in pricing in management accounting", vol. 11, *Efektivna ekonomika*, available at: <https://nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/5084> (Accessed 05 March 2025).

Стаття надійшла до редакції 10.03.2025 р.

<https://nayka.com.ua>

Електронне фахове видання

**ЕФЕКТИВНА
ЕКОНОМІКА**

Виходить 12 разів на рік

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)

Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292

e-mail: economy_2008@ukr.net

 viber: +38 050 3820663